

Sygn. akt II Ca 340/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Wołosowicz (spr.)
Sędziowie:	SSO Urszula Wynimko SSO Bogdan Łaszkiwicz
Protokolant:	st. sekr. sąd. Wiesława Jolanta Zaniewska

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa W. B.

przeciwko M. C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 7 grudnia 2012 r. sygn. akt I C 807/11

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Powód W. B. wniósł o zasądzenie od pozwanego M. C. kwoty 55 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2010 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 2 września 2011 roku Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w całości.

W sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku zasądził od pozwanego M. C. na rzecz powoda W. B. kwotę 55 000 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 1 lipca 2010 roku do dnia zapłaty (punkt I wyroku) oraz zasądził od pozwanego na

rzecz powoda kwotę 2 750 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych i 3 617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II wyroku).

Z poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń wynikało, że w dniu 31 grudnia 2008 roku pozwany – jako (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. nabył od Z. B. udziały (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R. za kwotę 2 500 000 zł. Tego samego dnia, pozwany (jako kupujący) zawarł z powodem (jako sprzedającym) umowę cesji – sprzedaży wierzytelności, mocą której w § 1 ust. 1 powód oświadczył, że dnia 29 grudnia 2000 roku kupił od (...) W. – H. za kwotę 1 zł wierzytelność z tytułu udzielonych pożyczek wraz z odsetkami wyliczonymi na dzień 29 grudnia 2000 roku w kwocie 970 000 DM przysługującą wobec spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.. Jednocześnie, w § 2 umowy powód oświadczył, że sprzedaje pozwanemu wierzytelność wraz z odsetkami przysługującymi na dzień 31 grudnia 2008 roku za kwotę 2 000 zł. Strony przyznały kupującemu prawo odstąpienia od umowy w terminie do 15 lipca 2009 roku w sytuacji, gdy (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie dokonałaby zapłaty w umówionych terminach za udziały spółki (...) na rzecz Z. B.. Z dalszych ustaleń wynikało, że w dniu 20 maja 2009 roku powód odstąpił od umowy cesji – sprzedaży wierzytelności, po czym w dniu 10 października 2009 roku strony zawarły umowę z tytułowaną Aneks do umowy cesji – sprzedaży wierzytelności zawartej w dniu 31 grudnia 2008 roku, w której to powód cofnął oświadczenie woli z dnia 20 maja 2009 roku o odstąpieniu od umowy cesji wierzytelności, na co pozwany wyraził zgodę. Jednocześnie, powód oświadczył, że sprzedaje pozwanemu wierzytelność będącą przedmiotem umowy z dnia 31 grudnia 2008 roku wraz z odsetkami i innymi prawami przysługującymi na dzień 31 grudnia za kwotę 2 152 000 zł, przy czym cena sprzedaży miała zostać uiszczona w ratach, a pierwsza w kwocie 2 000 zł została zapłacona już 31 grudnia 2008 roku. Następnie, w dniu 3 grudnia 2009 roku pozwany uiszczył na rzecz T. J. w wykonaniu umów z dnia 31 grudnia 2008 roku i 10 października 2009 roku kwotę 50 000 zł, a w dniu 23 grudnia 2009 roku kwotę 100 000 zł. W dniu 15 marca 2011 roku pozwany wpłacił na rzecz powoda kwotę 25 000 zł w dniu 27 lipca 2010 roku 150 000 zł, w dniu 27 sierpnia 2010 roku – 100 000 zł, w dniu 6 października 2010 roku – 50 000 zł, w dniu 17 listopada 2010 roku – 10 000 zł, w dniu 3 grudnia 2010 roku – 20 000 zł, w dniu 27 grudnia 2010 roku - 20 000 zł, w dniu 9 lutego 2011 roku – 10 000 zł, w dniu 14 kwietnia 2011 roku – 10 000 zł, co łącznie dało kwotę 397 000 zł. Pozwany był wzywany do zapłaty pozostałej części należności, ale nie wykonał zobowiązania. W dniu 29 kwietnia 2011 roku złożył natomiast oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego w aneksie do umowy z dnia 10 października 2009 roku z uwagi na to, że zostało ono złożone pod wpływem bezprawnych gróźb i rozpowszechniania przez powoda nieprawdziwych informacji wśród kontrahentów.

W przedstawionych okolicznościach Sąd Rejonowy uznał, że poprzez umowę z dnia 10 października 2009 roku strony wyraziły wolę istnienia między nimi stosunku prawnego o treści jak w umowie z dnia 31 grudnia 2008 roku i wobec zgodnych oświadczeń stron uznać należy istnienie takiego stosunku prawnego. Sąd I instancji zwrócił uwagę, że pozwany kwestionował ważność umowy z dnia 10 października 2009 roku podnosząc, iż została ona przez niego zawarta pod wpływem groźby, o której mowa w art. 87 k.c. Odnosząc się do powyższego, Sąd I instancji dokonał wykładni przywołanego przepisu podkreślając, że pozwany nie zdołał wykazać istnienia przesłanek do skutecznego powołania się na wadę oświadczenia woli. Wskazywał on na okoliczność skierowania do prokuratury zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa wymuszenia rozbójniczego w celu zmuszenia go przy użyciu groźby zamachu na życie lub zdrowie do podpisania umowy przejęcia wierzytelności oraz ustanowienia hipoteki na rzecz powoda. Sąd zauważył, że z akt sprawy III Kp 1178/12 wynika, że postanowieniem z dnia 30 marca 2012 roku, na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k., umorzono śledztwo w sprawie przestępstwa z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu. Postanowieniem z dnia 5 lipca 2012 roku, w sprawie III Kp 1178/12 postanowienie to zostało utrzymane w mocy, a w uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd stwierdził, że przeprowadzone śledztwo nie potwierdziło faktu popełnienia przez powoda przestępstwa wobec pozwanego. Wobec powyższego, Sąd I instancji uznał, że podnoszone przez pozwanego okoliczności nie znalazły potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, co czyniło wersję pozwanego niewiarygodną. Jednocześnie, w toku postępowania, pozwany nie wskazał na żadne inne dowody mające świadczyć o dopuszczeniu się przez powoda aktu groźby. Skoro pozwany nie udowodnił podnoszonych twierdzeń, zarzut wady oświadczenia woli nie mógł zostać uwzględniony. Sąd Rejonowy podkreślił więc, że umowa zawarta w dniu 10 października 2009 roku była ważna i jej strony pozostają zobowiązane do wykonania wynikających z niej obowiązków. Bezspornym w

sprawie pozostawał przy tym fakt, że pozwany zapłacił na rzecz powoda kwotę 395 000 zł, a więc do zapłaty pozostała dochodzona pozwem kwota 55 000 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd I instancji uwzględnił powództwo w całości. O odsetkach orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto w oparciu o przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. ustalając wysokość należnych powodowi kosztów zastępstwa procesowego na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu oraz części IV załącznika do ustawy z dnia 16 listopada 2006 roku o opłacie skarbowej.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w całości. Orzeczeniu zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na błędnym ustaleniu, że nieskuteczne i bezpodstawne było oświadczenie pozwanego z dnia 29 kwietnia 2011 roku o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego w aneksie do umowy z dnia 10 października 2009 roku;

2. obrazę prawa materialnego, art. 87 k.c. poprzez zasądzenie od pozwanego należności z umowy, mimo że skutecznie uchylił się od oświadczenia woli złożonego w umowie jako złożonego pod wpływem groźby.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania przed sądami I i II instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, zaskarżone orzeczenie odpowiada prawu. Apelacja nie mogła przynieść skutku, niemniej jednak, analiza zgromadzonego materiału dowodowego pozwala na stwierdzenie, że Sąd I instancji nie dość wnikliwie ocenił całokształt okoliczności sprawy. Skupiając się bowiem na ocenie, czy oświadczenie woli pozwanego z dnia 29 kwietnia 2011 roku o odstąpieniu od umowy zawartej z powodem w dniu 10 października 2009 roku faktycznie zostało złożone pod wpływem gróźb karalnych kierowanych wobec pozwanego przez powoda, Sąd Rejonowy zupełnie stracił z pola widzenia przepis art. 88 k.c., zwłaszcza dyspozycję § 2. Zgodnie z jego treścią uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie. Uprawnienie do uchylenia się wygasa w razie groźby z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał. Powyższe oznacza, że złożenie oświadczenia woli pod wpływem groźby obwarowane jest sankcją nieważności względnej. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem groźby następuje przez oświadczenie złożonej tej osobie na piśmie.

W okolicznościach sprawy, pismem z dnia 29 kwietnia 2011 roku pozwany złożył takie oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego w aneksie do umowy z dnia 10 października 2009 roku. W ten sposób spełnił więc konieczną przesłankę formalną do powoływania się na istnienie groźby, ale ponad wszelką wątpliwość stwierdzić trzeba, że nie zachował przy tym zawitego terminu, o którym mowa w art. 88 § 2 k.c. Wnikliwa analiza pism procesowych pozwanego pozwala bowiem wywieść, że zgodnie z jego twierdzeniami stan obawy ustał dwa/trzy miesiące po wpisaniu hipoteki, co miało miejsce na przełomie marca i kwietnia 2010 roku (k. 36, 44). Sąd Odwoławczy zwraca uwagę, że od tej właśnie daty należy liczyć bieg rocznego terminu, który - co nie może budzić wątpliwości - nieuchronnie upłynął na przełomie marca i kwietnia 2011 roku. Wobec powyższego, oświadczenie pozwanego o

uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego w aneksie do umowy z dnia 10 października 2009 roku pochodzące z dnia 29 kwietnia 2011 roku złożone zostało z naruszeniem zawitego rocznego terminu z art. 88 § 2 k.c. i nie mogło przynieść oczekiwanego przez pozwanego rezultatu. Tymczasem, dopiero skuteczne złożenie oświadczenia, o jakim mowa w art. 88 § 1 k.c. jest formą pozasądowego unieważnienia czynności prawnej z mocy woli samej strony tej czynności. W jego wyniku czynność prawna staje się nieważna od początku, ponieważ oświadczenie o uchyleniu działa z mocą wsteczną (ex tunc) od momentu dokonania czynności prawnej. Z powyższego również jednoznacznie wynika, że w przeciwnym razie oświadczenie to konwaliduje się z chwilą bezskutecznego upływu terminu do uchylenia się przez oświadczenie woli złożone drugiej stronie i jego ważność nie może już być następnie kwestionowana.

W świetle poczynionych rozważań uznać trzeba, że zawarta przez strony w dniu 10 października 2009 roku umowa pozostaje ważna, a zatem pozwany ma obowiązek uiścić na rzecz powoda brakującą kwotę należności w wysokości 55 000 zł. Powyższe, potwierdza zasadność wytoczonego powództwa, które - jak słusznie ocenił Sąd I instancji - w całości zasługuje na uwzględnienie.

Końcowo, Sąd Okręgowy wyjaśnia, że obecność pozwanego na rozprawie odwoławczej nie była obowiązkowa i z tego względu jego wnioski o odroczenie rozprawy, motywowany chorobą i przebywaniem na zwolnieniu lekarskim, w sytuacji gdy ustanowił w sprawie profesjonalnego pełnomocnika - nie zasługiwał na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze, apelacja pozwanego jako bezzasadna na podstawie art. 385 k.p.c. została oddalona.